

ΓΝΩΜΗ

Νίκος Βέττας

Επιχειρήσεις μέσα στην κρίση

Η γνώσια επιχειρηματικότητα έγκειται στη δημιουργία αξίας μέσα από τη σύνθεση ανθρώπων και άλλων πόρων και αντιμετωπίζοντας τους εκάστοτε περιορισμούς. Οι περιορισμοί, όπως και οι κίνδυνοι, αναπόφευκτα χαρακτηρίζουν το κάθε οικονομικό περιβάλλον. Είναι φυσικά αλήθεια πως από την έναρξη της κρίσης στην ελληνική οικονομία και μετά, οι περιορισμοί εντάθηκαν και οι κίνδυνοι πλήθυναν.

Η μείωση της εσωτερικής ζήτησης, η κατακόρυφη αύξηση του κόστους χρήματος, η αύξηση της φορολογίας, όπως και η επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης στη διεθνή οικονομία συνθέτουν ένα πλαίσιο προκλήσεων για κάθε επιχείρηση στη χώρα. Σε κάθε περίπτωση, η παρατεταμένη και συνεχιζόμενη βαθιά αβεβαιότητα για τις πολιτικές και μακροοικονομικές εξελίξεις, που βέβαια συσχετίζονται στενά μεταξύ τους, έχει οδηγήσει το συνολικό επίπεδο των επενδύσεων να είναι δραματικά χαμηλό.

Ενώ όμως η γενική τάση στις επιχειρήσεις κινείται ανάμεσα στην απαξίωση και στην αναμονή, υπάρχουν πολύ σημαντικές περιπτώσεις δημιουργίας αξίας σε διάφορους κλάδους προϊόντων και υπηρεσιών. Αυτές δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να αγνοηθούν ως εκτός λογικής προσωρινές εξαιρέσεις. Πέρα από τη σημασία τους για να κρατηθεί όρθια η οικονομία σήμερα, υποδεικνύουν και τις δυνατότητες μελλοντικής ανάπτυξης.

Αν και βρίσκονται σε πολύ διαφορετικούς κλάδους μεταξύ τους και φαινομενικά έχουν ελάχιστα κοινά χαρακτηριστικά τους συνδέει η δυνατότητα προσαρμογής στους νέους περιορισμούς και η αναζήτηση νέας ζήτησης είτε μέσα από την τεχνολογική καινοτομία είτε από την καλύτερη κατανόηση της αγοράς.

Σε κάθε περίπτωση, είναι κυρίως επιχειρήσεις ανοικτών οριζόντων που, ακόμη και αν η παραγωγή και οι πωλήσεις τους είναι κυρίως στη χώρα μας, συνδέονται στενά με τη διεθνή τεχνολογία και αγορά. Έχουν αξιοσημείωτη κερδοφορία ή αύξηση πωλήσεων και δημιουργούν σημαντικές θέσεις εργασίας.

Στον κλάδο των τροφίμων, σειρά επιχειρήσεων αποκτούν εξειδίκευση και αξιοπιστία και τελικά κερδοφορία σε δύσκολες αγορές του δυτικού κόσμου, ακόμη και της Ασίας. Στηρίζονται στην παραδοσιακή παραγωγή, στοιχείο σημαντικό για τους ξένους καταναλωτές, στις συνέργειες με τον τουρισμό και τα χαρακτηριστικά του ονόματος της χώρας, αλλά υιοθετώντας νέες τεχνολογίες. Στον ίδιο τον τουρισμό έχουν δημιουργηθεί νέες μονάδες, υψηλότερης ποιότητας, που σταδιακά μπορεί να φέρουν και υψηλό-

τερη προστιθέμενη αξία. Ελληνικές εταιρείες φαρμάκου κατανοώντας ότι η εσωτερική αγορά, ιδίως μέσω του Δημοσίου, εξαντλεί τη δυναμική της κινούνται πλησιέστερα στο όριο της καινοτομίας και τοποθετούνται σταδιακά ως ανταγωνιστές σε αγορές του εξωτερικού. Αντίστοιχα, θυγατρικές ξένων εταιρειών προγραμματίζουν τη διεύρυνση παραγωγής στη χώρα και διασύνδεση με την ιατρική έρευνα και κλινικές μελέτες. Άλλες επιχειρήσεις, κινούμενες στον χώρο της τεχνολογίας, στηρίζονται στο ανθρώπινο κεφάλαιο στον χώρο της πληροφορικής και των επιστημών μηχανικού, και προσφέρουν υπηρεσίες για ανάλυση επιχειρηματικών δεδομένων και επίλυση προβλημάτων σε πελάτες παγκοσμίως. Εταιρείες μικρού μεγέθους για τα διεθνή πρότυπα αλλά αξιόλογου μεγέθους για τα ελληνικά μέτρα σχεδιάζουν και παράγουν μηχανολογικό και άλλο εξοπλισμό ακριβείας ή υλικά, προσφέροντας λύσεις στη βιομηχανία ή στη ναυτιλία στην Ευρώπη και στην Αμερική. Όμως και βιομηχανίες περισσότερο κλασικής μεταποίησης βρίσκουν τον τρόπο να προσαρμοστούν ανάμεσα στους περιορισμούς του εγχώριου υψηλού κόστους ενέργειας και του διεθνούς ανταγωνισμού, παράγοντας σημαντική αξία και απασχόληση. Τέτοιες ανταγωνιστικές επιχειρήσεις μπορεί να βρει κανείς αν κοιτάξει προσεκτικά στους περισσότερους κλάδους.

Επιχειρήσεις όπως αυτές που περιγράφονται παραπάνω προσαρμόστηκαν, όχι χωρίς σχέδιο και προσπάθεια, στους νέους περιορισμούς που επέβαλε η κρίση και αύξησαν τη διεθνή ανταγωνιστικότητά τους. Ακόμη και αν το πλήθος τους δεν είναι σήμερα επαρκές για να σύρει συνολικά την οικονομία προς την ανάπτυξη, σίγουρα δεν αποτελούν αμελητέα ποσότητα. Καθώς προσανατολίζονται στην καινοτομία και στη διεθνή αγορά, δεν χαρακτηρίζονται από την παθογενή εξάρτηση από το κράτος και δεν εξαρτώνται από τη διατήρηση ρυθμιστικών εμποδίων για τους δυνητικούς ανταγωνιστές τους. Συνολικά, σηματοδοτούν πως η ελληνική οικονομία δεν είναι μια χαμένη υπόθεση, ότι έχει δυνατότητες και μπορεί να ανακάμψει τα επόμενα χρόνια. Οι όροι όμως είναι να επέλθει αξιοπιστία ως προς τη μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική και μακροοικονομική ισορροπία και, ταυτόχρονα, να υπάρξει κοινή αντίληψη στη χώρα ότι το εισόδημα δημιουργείται από την επιχειρηματικότητα και την ανταγωνιστική παραγωγή. Τότε οι επιμέρους δυνατότητες ανάπτυξης μπορεί να γενικευθούν στο σύνολο της οικονομίας.

Ο Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.